

«ΜΑΚΡΙΑ ΑΠΌ ΤΗΝ ΑΥΛΗ ΜΟΥ» (Φεβρουάριος 2008)

Συγγραφέας: ΜΙΧΑΛΗΣ ΚΡΗΤΙΚΟΣ

Με αφορμή τις κινητοποιήσεις των κατοίκων της Ανατολικής Αττικής σε σχέση με τη χάραξη ΧΥΤΑ εντός των διοικητικών ορίων των δήμων και κοινοτήτων τους, είναι καιρός να καταρριφθεί ο μύθος περί ελληνικότητας του φαινομένου εναντίωσης πολιτών και τοπικών κοινωνιών σε οποιαδήποτε απόπειρα δημιουργίας εγκαταστάσεων που στόχο έχουν την αντιμετώπιση ευρύτερων περιβαλλοντικών προβλημάτων. Πιο συγκεκριμένα, οι τοπικές αντιδράσεις σε τέτοιου είδους έργα αποτελούν απλώς την ελληνική εκδοχή του διεθνώς αναγνωρισμένου συνδρόμου «όχι στον δικό μου αυλόγυρο» (NIMBY – Not In My BackYard), ένα φαινόμενο το οποίο συναντάται στην ολόκληρη σχεδόν του ανεπτυγμένου κόσμου, και μάλιστα άργησε να πραγματοποιήσει την εμφάνιση του στον ελληνικό χώρο.

Ήδη από τις αρχές της δεκαετίας του '70 ομάδες πολιτών τόσο στον ευρωπαϊκό όσο και στον βορειοαμερικανικό χώρο άρχισαν να διαμαρτύρονται ενάντια στη σχεδιαζόμενη εγκατάσταση χώρων εναπόθεσης κάθε είδους απορριμμάτων και αποβλήτων, υποδομών παραγωγής διαφόρων μορφών ενέργειας και συγκοινωνιακών αξόνων περιμετρικά κατοικημένων περιοχών. Αξίζει να σημειωθεί ότι ούτε η αστυνομική καταστολή τέτοιων αντιδράσεων ούτε η θεσμοποίηση της άμεσης συμμετοχής πολιτών στη διαδικασία εκτίμησης όλων σχεδόν των πιθανών επιπτώσεων που μπορούν να επιφέρουν τέτοιου είδους έργα καταφέρνουν πολλές φορές να κάμψουν την εγγενή δυσπιστία του πολίτη.

Μάλιστα, παρά τον υψηλό βαθμό περιβαλλοντικής ευαισθητοποίησης σε χώρες όπως η Ιαπωνία, η Γερμανία και ο Καναδάς και την πολύπλευρη αναγνώριση του μακροπρόθεσμου κοινωνικού οφέλους που η δημιουργία αυτών των υποδομών πολλές φορές συνεπάγεται, τέτοιου είδους αντιδράσεις, όπως αυτές που είδαν πρόσφατα το φως της δημοσιότητας στη Νάπολι, έχουν πολλαπλασιαστεί τα τελευταία χρόνια. Με άλλα λόγια, η αποφασιστικότητα του πολίτη να αποτρέψει τη μετατροπή της περιοχής του σε συνώνυμο ενός χώρου υγειονομικής ταφής απορριμμάτων βάσει μιας λογικής

που προτάσσει την περιφρούρηση της οικολογικής και αγοραστικής αξίας της περιοχής κατοικίας έναντι της συνολικότερης περιβαλλοντικής ωφέλειας που μια τέτοια εγκατάσταση θα επιφέρει δεν αποτελεί ελληνικό φαινόμενο κατ' αποκλειστικότητα.

Μάλιστα θα έλεγα ότι βάσει των κακών δειγμάτων γραφής που έχει δώσει το ελληνικό κράτος στον τομέα της χάραξης και εκτέλεσης στρατηγικών περιβαλλοντικού και χωροτακτικού προσανατολισμού, τα φαινόμενα NIMBY είναι αρκετά περιορισμένα. Επομένως, οι αντιδράσεις αυτές δεν θα πρέπει να αποδοθούν αβασάνιστα στον γνωστό ατομικισμό του νεοέλληνα αλλά να εξεταστούν ως μία ακόμη αντίφαση στο πώς ο δυτικός κόσμος αντιλαμβάνεται την προστασία του περιβάλλοντος: ταυτόχρονα με την αναγνώριση της αναγκαιότητας λήψεως αποφασιστικών μέτρων για την καταπολέμηση προβλημάτων όπως οι κλιματικές αλλαγές και η διαχείριση απορριμμάτων, εναντιώνεται και δυσπιστεί στην εφαρμογή κάθε είδους πολιτικής τοπικής κλίμακας που μπορεί να διασαλεύσει το χωρικό status quo της περιοχής κατοικίας του και δεν προσπορίσει άμεσο οικονομικό κέδρος.

Ειδικά όμως στην περίπτωση της Ελλάδας, με τις 1.500 ανεξέλεγκτες χωματερές, τη γεωμετρική αύξηση της παραγωγής αστικών αποβλήτων και την υπερδιόγκωση του αστικού ιστού του λεκανοπεδίου Αττικής, η κεντρική διοίκηση πρέπει να προσεγγίσει τις όποιες εναντιώσεις στην κατασκευή ΧΥΤΑ ως μια ευκαιρία για να αναγνωρίσει όχι μόνο την ανάγκη να αφουγκραστεί τα αιτήματα και τις ανησυχίες των τοπικών κοινωνιών αλλά τον αναχρονιστικό και ξεπερασμένο χαρακτήρα του συγκεκριμένου μοντέλου διαχείρισης απορριμμάτων.

Το άρθρο δημοσιεύθηκε στην Εφημερίδα «ΤΟ ΒΗΜΑ» στις 28 Φεβρουαρίου 2008, σ. 11.